

İTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

HAFTALIK
EKONOMİ BÜLTENİ
14 TEMMUZ 2025

Ekonomide Son Geliřmeler

- 03** MCKINSEY: DEĞİŞEN TİCARET KORİDORLARI VE STRATEJİK SENARYOLAR
- 05** ÖDEMELER DENGESİ
- 09** FİNANSAL YATIRIM ARAÇLARININ REEL GETİRİ ORANLARI
- 11** YATIRIM ARAÇLARININ RİSK-GETİRİ ANALİZİ
- 12** TİCARET SATIŞ HACİM ENDEKSİ
- 14** İNŞAAT MALİYET ENDEKSİ
- 15** SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ
- 17** CİRO ENDEKSLERİ

“Ülkelerin Ticaret Koridorlarındaki Değişimi 2035 Yılına Kadar 3 Trilyon Dolarlık Kayıp Yaşatabilir”

Küresel ticaret sisteminde son yıllarda artan jeopolitik gerilimler, yükselen tarifeler ve tedarik zinciri politikalarındaki dalgalanmalar ülkelerin ticaret koridorlarında değişime gitmesine neden oldu. McKinsey’in araştırmasına göre küresel ticaret hacminin 2024-2035 yılları arasında 12 trilyon dolarlık bir artışla 45 trilyon dolara ulaşabileceği tahmin ediliyor. Ancak ülkeler 2017 yılından bu yana jeopolitik açıdan uzak ortaklarla daha az ticaret yapmaya başladı. Söz konusu jeopolitik kutuplaşmanın derinleştiği bir senaryoda, küresel ticaret hacmindeki kaybın 3 trilyon dolara kadar çıkabileceği belirtiliyor. Ayrıca dünya ticaretinin 2035 yılına kadar yaklaşık %30’unun bir ticaret koridorundan diğerine kayabileceği tahmin ediliyor. Bu da toplamda 14 trilyon dolarlık ticaret değerinin yön değiştirme potansiyeline sahip olduğunu gösteriyor. Bu bağlamda McKinsey, 2035 yılına kadar ticaret koridorlarında yaşanacak değişimlerin ülkelerin büyüme potansiyeline etkilerini üç senaryoda değerlendiriyor.

Temel senaryoya göre gelişmekte olan pazarları birbirine ve Çin’e bağlayan ticaret koridorlarının önümüzdeki on yılda yıllık %4 ila %5 oranlarında büyüyerek küresel ortalamanın (%2,7) üzerine çıkacağı belirtiliyor. Bu büyümenin ise Çin’in ek entegrasyon potansiyellerinden kaynaklandığı vurgulanıyor. Parçalanma ve çeşitlenme olmak üzere iki alternatif senaryoda büyüme kalıplarının farklılaşacağı tahmin ediliyor;

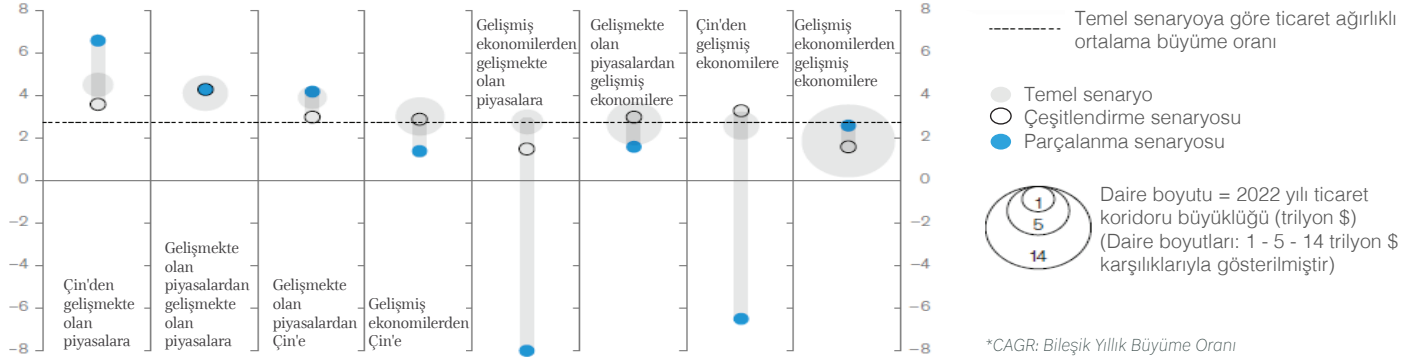
- ✓ Jeopolitik olarak uzak konumdaki ülkelerle daha az ticaret gerçekleştirilmesi olarak belirtilen **parçalanma senaryosu**, büyüme oranlarında en büyük değişikliklere yol açabilir. Eğer jeopolitik kutuplaşma artarsa gelişmiş ekonomiler arasındaki ticaret önemli ölçüde azalabilir. Böylece Çin, yeni pazarlar arayacağından gelişmekte olan ekonomiler arasındaki ticaret daha da artabilir.
- ✓ Ülkelerin başka tedarikçi ülkelerle etkileşime girmesi olarak belirtilen **çeşitlendirme senaryosunda**, Çin ile gelişmekte olan ekonomiler arasındaki ticaret daha yavaş büyüebilir. Gelişmekte olan piyasalar Çin’in mamul mallarına bağımlılarından uzaklaşırken ülkeler çeşitlendikçe genellikle bir sonraki en iyi tedarikçilere yönelirler. Bu ağlara halihazırda entegre olmuş gelişmekte olan piyasalar kazançlı çıkabilir ancak dışarıdakiler kenarda kalmaya devam edebilir.

“Ülkelerin Jeopolitik Kutuplaşmasından İlk Etkilenecek Olan Elektronik Ticareti”

Raporda, elektronik ticaretinin %22'si jeopolitik olarak uzak ortaklar arasında gerçekleştiğinden ticaret koridorlarındaki değişimden ilk etkilenecek sektörlerden olduğu belirtiliyor. Tekstil ve hazır giyim kritik olarak kabul edilmese de ticaret değerinin %45'i değişimlere maruz kalabilir. Çin, bağlantı ekonomilerine ara mallar ihraç etmeye devam ediyor ve bu ekonomilerde nihai malları bir araya getirip gelişmiş ekonomilere gönderiyor. Bu yeniden yönlendirme, genel ticaret değerini koruyor. Ancak çeşitlendirme senaryosunda yeniden yönlendirme beklenmediğinden birçok gelişmekte olan ekonomi Çin'den uzaklaşarak ülkenin hem ara malları hem de mamulleri ihraç etme kabiliyetini sınırlayarak ticaret hacminin düşmesine neden olabilir.

Parçalanma senaryosuna bakıldığında jeopolitik olarak uzak ekonomiler arasındaki ticaretteki değişimler halihazırda devam ediyor. Örneğin, Çin'in ABD tekstil ve hazır giyim ithalatındaki payı 2017 ile 2024 yılları arasında %14 düştü. Bunun yerine diğer Asya ekonomilerinden ithalat %10 arttı. Parçalanma senaryosunda, bu modelin devam edebileceği veya hatta yoğunlaşabileceği belirtiliyor. İşletmelerin ise bu koridorlardaki değişimlerden kaynaklanan kayıpların önüne geçmek için ticaret koridorları senaryolarını yakından inceleyerek kurumsal strateji geliştirmesi gerektiği vurgulanıyor.

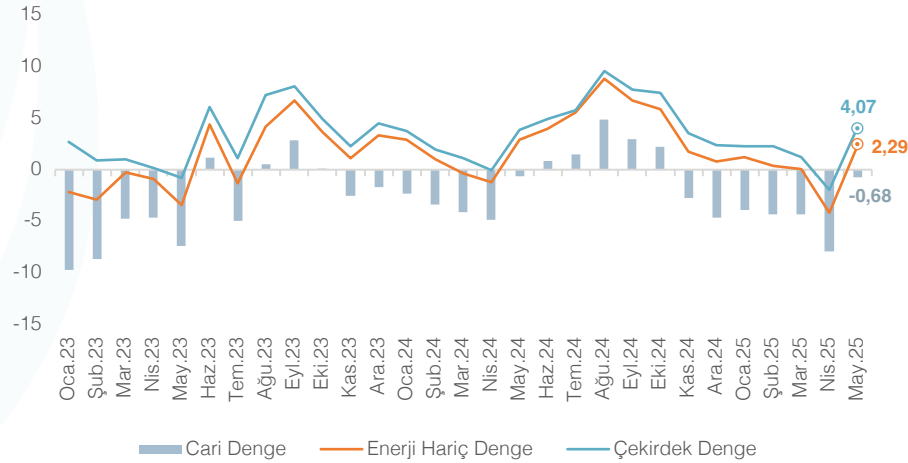
Farklı Senaryolar Altında Küresel Ticaret Koridorundaki Büyüme, 2022-35, %CAGR*

“Cari İşlemler Hesabında 684 Milyon Dolar Açık”

Cari işlemler hesabı mayıs ayında 684 milyon dolar açık verdi. Enerji hariç cari işlemler hesabı 2,29 milyar dolar açık verirken altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı 4,07 milyar dolar açık kaydetti.

Cari Denge, Enerji Hariç Denge ve Çekirdek Denge (milyar dolar)

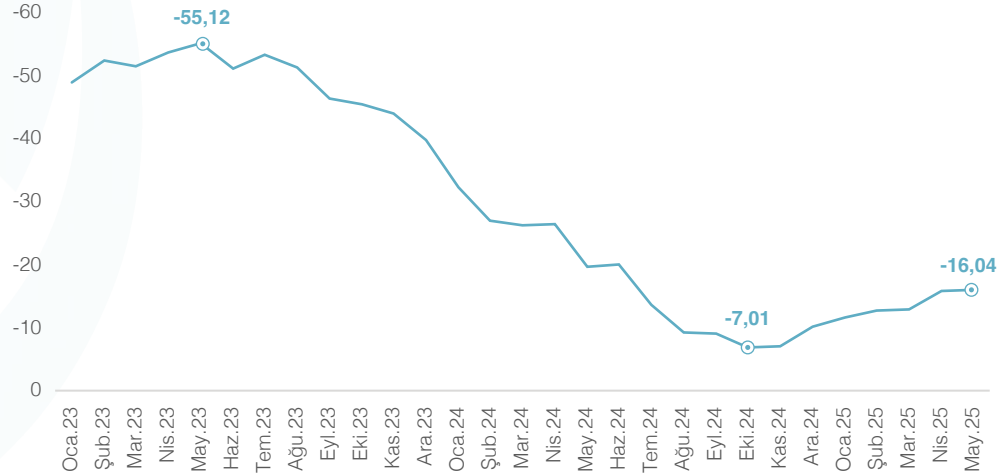

Kaynak: TCMB

“Yıllıklandırılmış Cari Açık 16,04 Milyar Dolar Oldu”

Yıllıklandırılmış cari açık mayıs ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %18,9 oranında azalırken bir önceki aya göre %0,5 arttı ve 16,04 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti.

Cari Denge, 12 Aylık Kümülatif (milyar dolar)

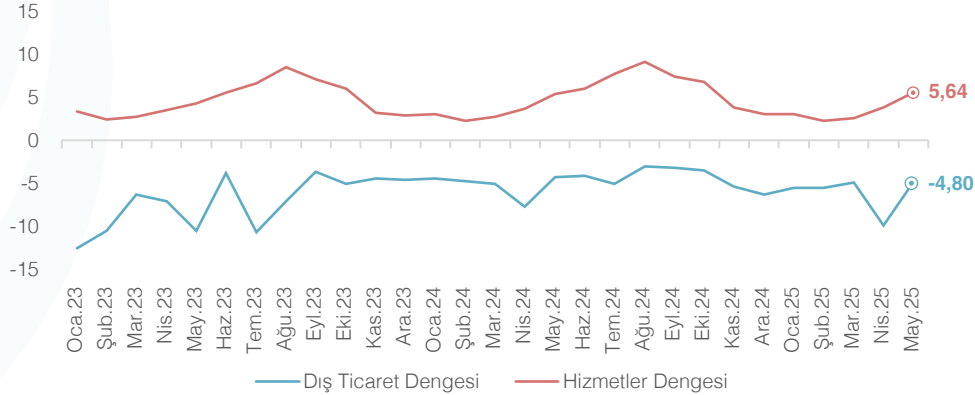

Kaynak: TCMB

“Dış Ticaret Açığı 4,80 Milyar Dolar Seviyesinde Gerçekleşti”

Mayıs ayında bir önceki aya göre ihracat %17,1 artarken ithalat %5,1 oranında geriledi. Bir önceki yılın aynı ayına göre ihracat 3,6 artarak 24,2 milyar dolar, ithalat ise %5,3 oranında artarak 29,0 milyar dolar oldu. Böylece mayıs ayında dış ticaret dengesi 4,80 milyar dolar değerinde açık verdi. Hizmetler dengesinde ise aylık net gelir bir önceki aya göre %44,6, bir önceki yılın aynı ayına göre %4,0 oranında arttı ve 5,64 milyar dolar değerini aldı.

Dış Ticaret ve Hizmetler Dengeleri (milyar dolar)

Kaynak: TCMB

“Doğrudan Yatırımlarda Aylık 702 Milyon Dolar Değerinde Net Giriş ”

Mayıs ayında doğrudan yatırımlarda 702 milyon dolar, portföy yatırımlarında 2.498 milyon dolar ve diğer yatırımlar kaleminde 9.619 milyon dolar değerinde net giriş gerçekleşti. Resmi rezervler ise aylık bazda 13.466 milyon dolar artarken net hata noksan kalemi 1.343 milyon dolar azaldı.

Ödemeler Dengesi Mayıs 2024-2025 Dönem Karşılaştırması (milyon dolar)

	Aylık		Ocak-Mayıs Dönemi		Yıllık	
	2025	2024	2025	2024	2025	2024
A-Cari İşlemler Dengesi	-684	-591	-21.039	-15.190	-16.039	-19.780
a-Dış Ticaret Dengesi	-4.804	-4.192	-30.605	-25.976	-61.010	-65.320
İhracat	24.274	23.423	110.644	104.916	263.166	254.678
İthalat	29.078	27.615	141.249	130.892	324.176	319.998
b-Hizmetler	5.635	5.420	17.625	17.372	62.245	57.793
Birincil Gelir	-1.484	-1.667	-7.801	-6.468	-17.206	-12.605
İkincil Gelir	-31	-152	-258	-118	-68	352
c-Diğer	-1.515	-1.819	-8.059	-6.586	-17.274	-12.253
B-Sermaye	-12	-13	1	-22	-103	-155
C-Finans	-12.819	-15.561	-3.827	-13.385	-14.721	-50.529
a-Doğrudan Yatırımlar	-702	-410	-1.228	-1.733	-4.582	-4.085
b-Portföy Yatırımları	-2.498	-6.944	7.100	-8.718	3.841	-19.998
c-Diğer Yatırımlar	-9.619	-8.207	-9.699	-2.934	-13.980	-26.446
Rezerv Varlıkları	13.466	17.593	-23.117	-7.517	-15.042	28.189
Net Hata Noksan	1.343	2.636	-5.906	-5.690	-13.621	-2.405

*NOT: Finans hesabında negatif değerler giriş, pozitif değerler çıkış anlamına gelmektedir.

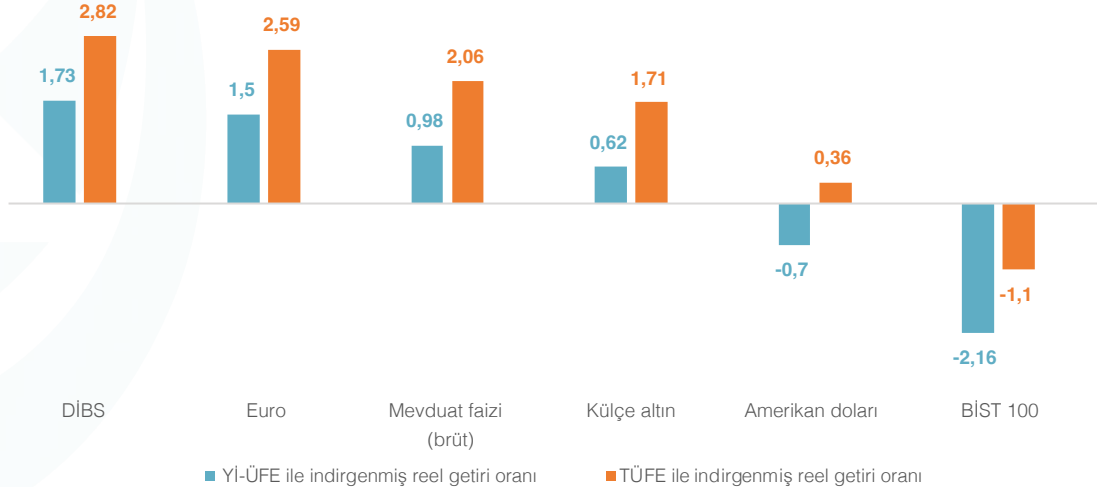
*Tablodaki değerler ödemeler dengesi analitik sunumundan elde edilmiştir.

Kaynak: TCMB

“Haziran’da En Yüksek Reel Getiri DİBS’te”

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), haziran ayına ilişkin finansal yatırım araçlarının reel getiri oranlarını açıkladı. Buna göre haziran’da aylık en yüksek reel getiri, Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ile indirgendiğinde %1,73, Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ile indirgendiğinde %2,82 ile Devlet İç Borçlanma Senedinde gerçekleşti. TÜFE ile indirgendiğinde yatırımcısına kaybettiren tek yatırım aracı %1,1 ile BİST 100 oldu.

Finansal Yatırım Araçlarının Aylık Reel Getiri Oranları, Haziran 2025

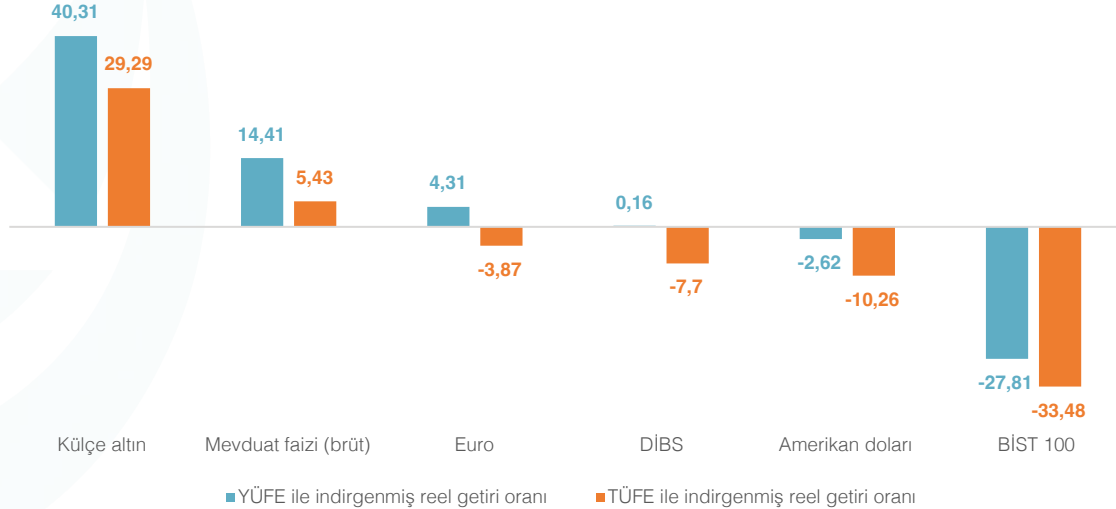

Kaynak: TÜİK

“Yıllıkta En Yüksek Reel Getiri Altında”

Finansal yatırım araçları yıllık olarak değerlendirildiğinde külçe altın, Yİ-ÜFE ile indirgenmiş reel getiri oranı %40,31, TÜFE ile indirgenmiş reel getiri oranı ise %29,29 ile yatırımcısına en yüksek reel getiriyi sağlayan finansal yatırım aracı olarak öne çıktı. TÜFE ile indirgenmiş reel getiri oranı mevduat faizi yatırımcısına %5,43 getiri sağlarken BİST100 %33,48, dolar %10,26 ve DİBS %3,87 kayba yol açtı.

Finansal Yatırım Araçları Yıllık Reel Getiri Oranları, Haziran 2025

Kaynak: TÜİK

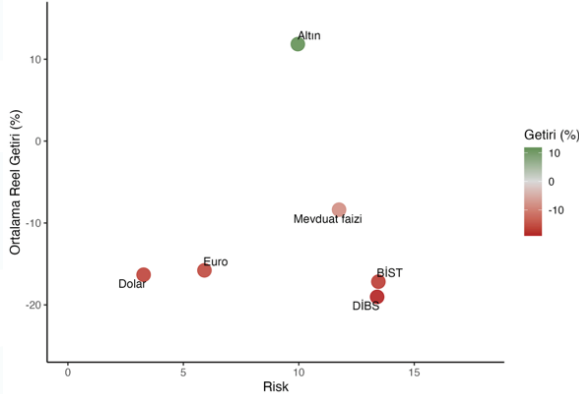
“Risk-Getiri Analizinde ‘Altın’ Önde”

TÜİK tarafından açıklanan finansal yatırım araçlarının yıllık reel getirileri esas alınarak ve bu getirilerin standart sapmasıyla hesaplanan Risk-Getiri Analizi sonuçlarına göre son 12 aylık dönemde yatırımcısına pozitif reel getiri sağlayan tek yatırım aracı altın oldu. Yaklaşık %10 düzeyinde risk taşıyan altın, %11,9 oranında ortalama reel getiriyle diğer tüm yatırım araçlarından olumlu yönde ayrıştı.

Mevduat faizi (brüt), düşük risk seviyesine rağmen yatırımcısına yaklaşık %8 oranında reel kayıp yaşattı. Dolar ve euro, düşük oynaklığa karşın %15-%17 arasında değişen negatif reel getiriler ile dikkat çekti. Bu durum, döviz tercihlerinin riskten kaçınan yatırımcı davranışını yansıttığını ancak enflasyona karşı tam koruma sağlamadığını gösteriyor.

Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS) ve Borsa İstanbul 100 Endeksi (BIST 100), yaklaşık %13'lük yüksek risk düzeyine rağmen analiz döneminde en düşük reel getiriyi sunan yatırım araçları oldu.

Yatırım Araçlarının Risk- Getiri Analizi

“

Analizde, TÜİK tarafından yayımlanan Haziran 2024 – Haziran 2025 dönemine ait TÜFE verileri esas alınarak enflasyondan arındırılmış reel getiri oranları kullanılmıştır. Grafikte yer alan getiri göstergesi, yatırım araçlarını yüksekten düşüğe doğru sıralanmış reel getirilerini göstermektedir.

”

Kaynak: İTOSAM tarafından hazırlanmıştır.

Not: Risk, yıllık getirilerin standart sapması ile ölçülmüştür.

“Ticaret Satış Hacminde Yıllık %19,2 Artış”

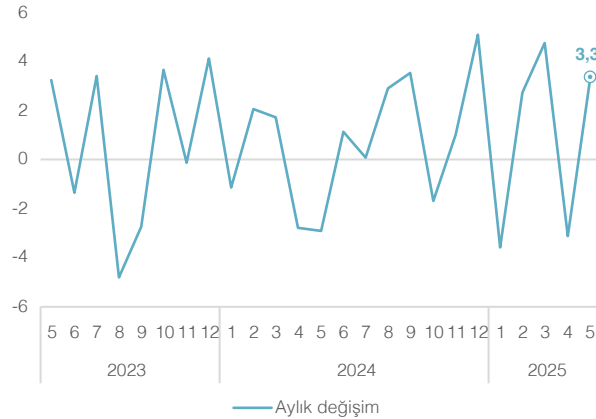
Ticaret satış hacmi mayıs ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %19,2 oranında arttı. Aynı ayda motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin toptan ve perakende ticareti ile onarımı için satış hacminde ise %17,8 artış görüldü. Toptan ticaret satış hacminde %20,2, perakende ticaret satış hacminde ise %17,7 artış kaydedildi.

“

Ticaret satış hacim endeksi, ticaret sektöründe faaliyet gösteren farklı tür ve büyüklükteki girişimlerin satış hacimlerini aylık olarak ölçüyor.

”

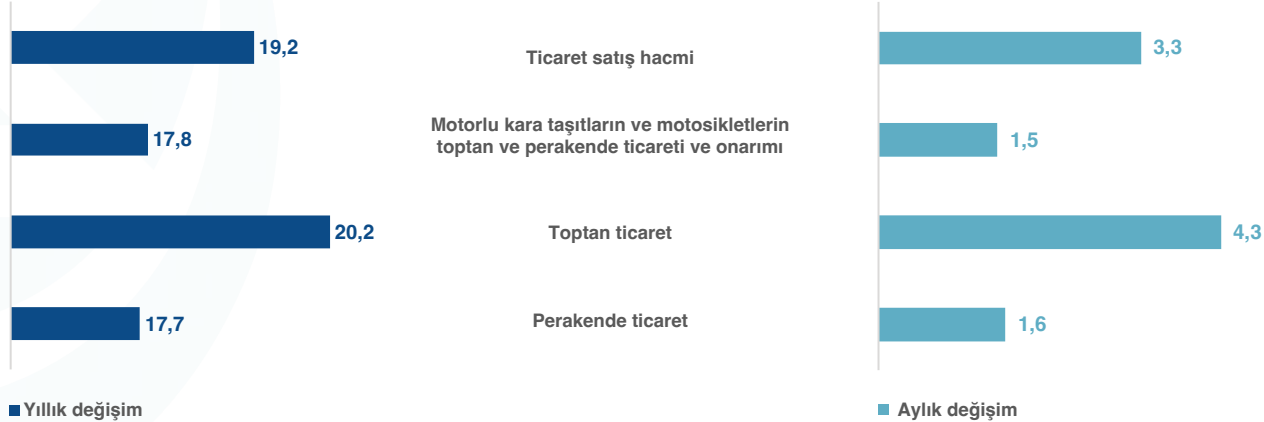
Ticaret Satış Hacmi Yıllık ve Aylık Değişim Oranları (%), Mayıs 2025

“Endekste Aylık %3,3 Oranında Artış”

Ticaret satış hacmi endeksi bir önceki aya göre %3,3 oranında arttı. Endeksin alt detaylarına bakıldığında motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin toptan ve perakende ticareti ile onarımı için satış hacminde %1,5 artış gerçekleşti. Toptan ticaret satış hacminde %4,3, perakende ticaret satış hacminde ise %1,6 oranında artış kaydedildi.

Ticaret Satış Hacmi Yıllık ve Aylık Değişim Oranları (%), Mayıs 2025

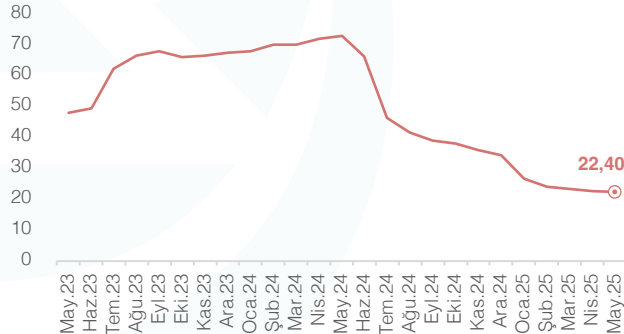

Kaynak: TÜİK

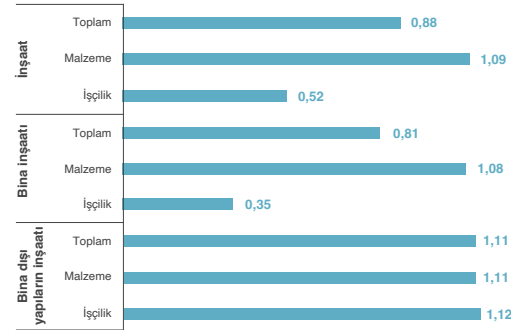
“İnşaat Maliyetinde Yıllık Artış: %22,40”

İnşaat maliyet endeksi, 2025 yılı mayıs ayında bir önceki aya göre %0,88, bir önceki yılın aynı ayına göre %22,40 oranında artış gösterdi. Yıllık bazda kaydedilen bu değer, Ekim 2020’den bu yana gerçekleşen en düşük inşaat maliyet artışı oldu. Bununla birlikte bir önceki aya göre malzeme endeksi %1,09, işçilik endeksi ise %0,52 oranında artış gösterdi. Yıllık değişimler ise malzeme endeksinde %17,81, işçilik endeksinde %31,39 artış şeklinde gerçekleşti.

İnşaat Maliyet Endeksi Yıllık Değişim Oranları, Mayıs 2025 (%)

İnşaat Maliyet Endeksi Aylık Değişim Oranları, Mayıs 2025(%)

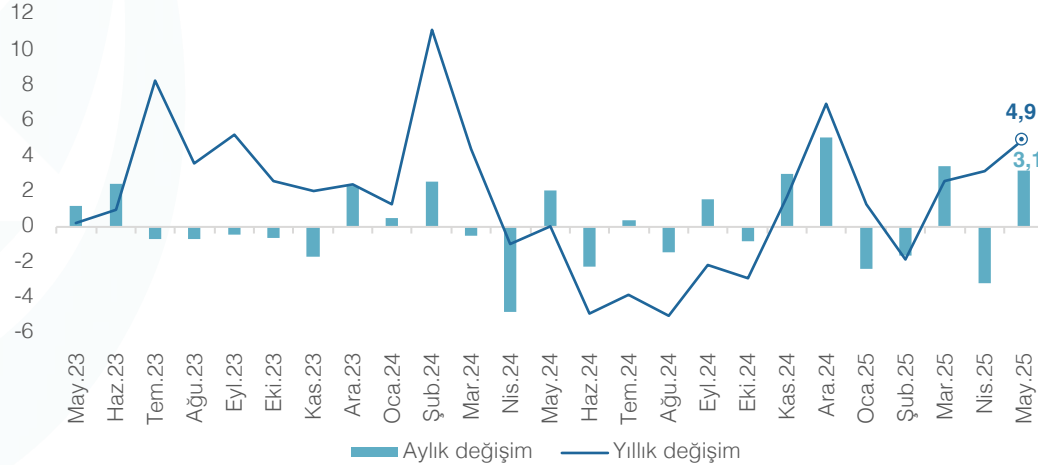

“Sanayi Üretiminde Yıllık %4,9 Artış”

Sanayi üretim endeksi mayıs ayında bir önceki aya göre %3,1, bir önceki yılın aynı ayına göre %4,9 oranında artış kaydetti.

Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde bir önceki yılın aynı ayına göre madencilik ve taş ocaklığı sektörü endeksi %10,0, imalat sanayi sektörü endeksi %4,6, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %4,7 oranında artış gösterdi.

Sanayi Üretim Endeksi Değişim Oranları (%)

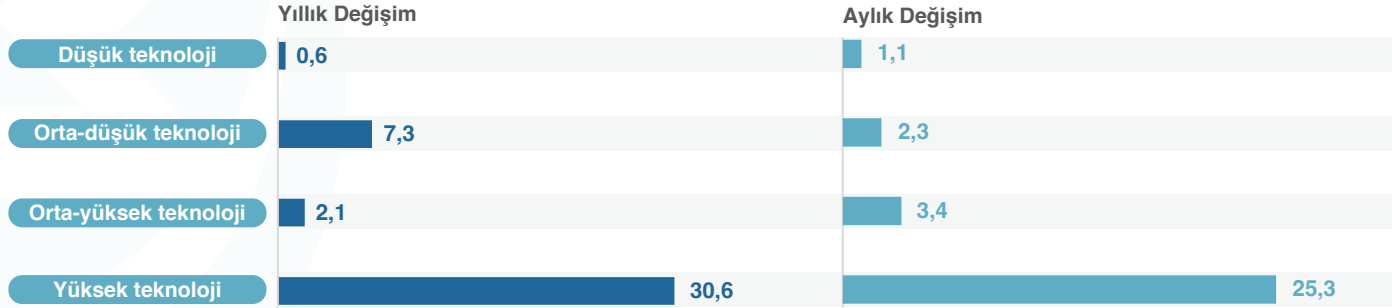

Kaynak: TÜİK

“Yüksek Teknoloji Grubunda Yıllık %30,6 Artış”

Sanayi üretimi yüksek teknoloji ürün grubu Mayıs ayında bir önceki aya göre %25,3, bir önceki yılın aynı ayına göre %30,6 oranında artış gösterdi. Düşük teknoloji ürünler grubunda ise sanayi üretimi bir önceki aya göre %1,1 artarken bir önceki yılın aynı ayına göre %0,6 oranında artış kaydetti.

Sanayi Üretim Endeksi Teknoloji Gruplarına Göre Değişim Oranları, Mayıs(%)

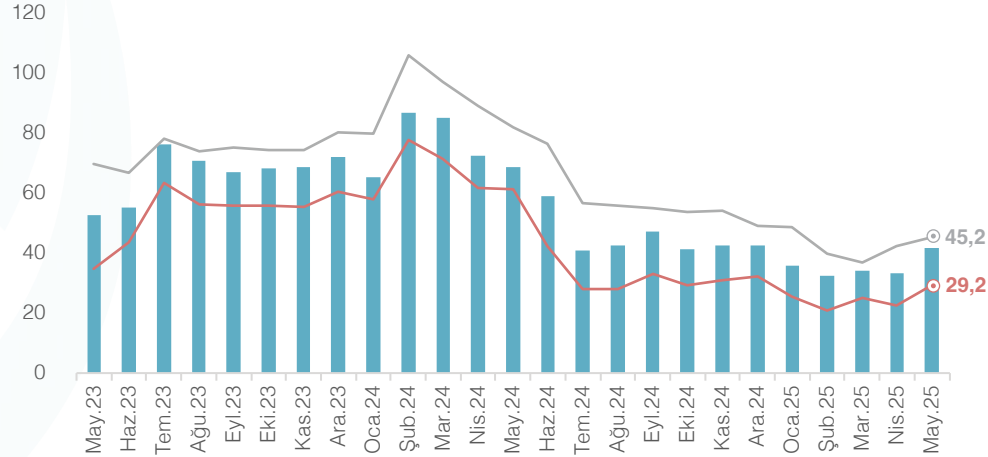

Kaynak: TÜİK

“Toplam Ciroda Yıllık %41,5’lik Artış”

Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörlerini kapsayan ciro endeksi mayıs ayında bir önceki aya kıyasla %5,7 artış kaydetti. Yıllık artış oranı ise %41,5 olarak gerçekleşti. Alt kırılımlar incelendiğinde ise inşaat sektörü cirosu %58, ticaret sektörü cirosu %45,4, hizmet sektörü cirosu %45,2 ve sanayi sektörü cirosu %29,2 oranlarında arttı.

Ciro Endeksleri Yıllık Değişim Oranları (%), Mayıs 2025

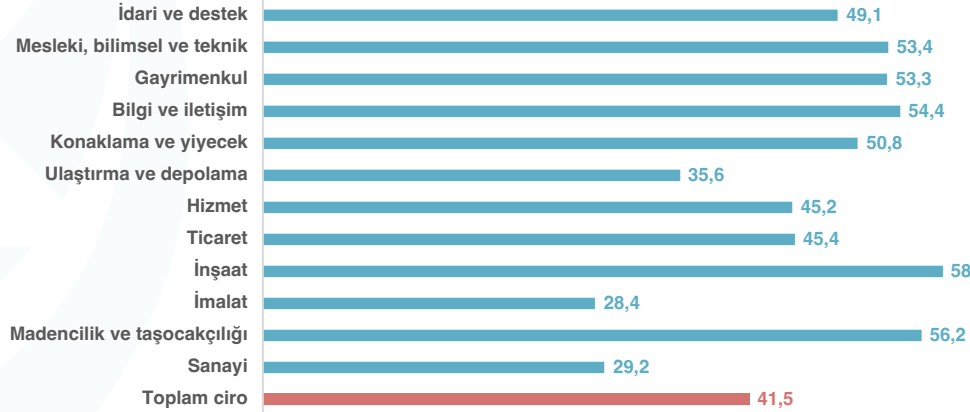

Kaynak: TÜİK

“İnşaat Ciro Endeksi, %58 ile En Çok Artış Gösteren Sektör Oldu”

Endeksin sektörel kırılımları incelendiğinde inşaat sektöründe yıllık %58 artış görüldü. Bu sektörü madencilik ve taşocakçılığı (%56,2), bilgi ve iletişim (%54,4), mesleki, bilimsel ve teknik (%53,4) sektörleri takip etti.

Ciro Endekslerinde Yıllık Değişim Oranları (%)

Kaynak: TÜİK

iTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tasarım ve Hazırlık | Stratejik Araştırmalar Merkezi

itosamkurumsal

www.itosam.org.tr